

HÄNEN HÄPEÄNSÄ

KUN MIKA MYLLYLÄ JÄI KIINNI KIELLETTYJEN AINEIDEN KÄYTÖSTÄ,
OLALLE TAPUTTELIJAT KATOSIVAT JA MESTARI JÄTETTIIN
OMAA HÄPEÄNSÄ, MUTTA SIINÄ HÄN TAAS SEISOO
JA KATSOO SUORAAN SILMIIN.

ANSSI MIETTINEN
kuvati PEKKA ELOMAA

Mika kirittää Oliviää.

Tuo sen on pakko olla. Talo on kuin pieni kartano.

Seinät ovat vihreät, ja lumen alta pilkottaa punainen katto räystäineen – samat värit kuin pääministeri **Matti Vanhasen** Nurmijärven omakotiuudessa.

Käännyimme pihatielle. Keväällä 2001 tien katkaisi puomi, josta alkoi yksityisalue ja jonka takaa kameramiehet kuvasivat pihapiiriä. Nyt puomia ei ole, ei edes kieltävää kyttyä. Vastaan tulee lapsi polkupyörällä.

Oleko sinä **Benjami**?

”Joo.”

Onko isä kotona?

”Joo.”

Autotallin katoksessa seisoo farmaariu- to, sen katolla suksikote. Pihalla on leikkikenttä. Talon takana pilkottaa rantasauna, samaa vihreän sävyä.

Ovikelloa ei näy, joten koputetaan. Hetken päästä oven avaa tuttu hahmo: salska mies, neljän päivän prannsingessä.

”Käykäähän peremmälle.”

Kello on puoli kymmenen, ja Myllylöillä aamu alkaa rauhoittua.

9-vuotias **Benjami** on jo varmaan kohta koulussa, **Suvi**-vaimo on viemässä 6-vuotiaa **Oliviää** eskarin ja alakkartassa kuuluu kiljahtelua: nelivuotias **Wiljami** pelaa leikkihuoneessa **Plekkaria**.

Olohuoneessa on hämärää. Katossa roikkuu kaksikin kristallilampunruuna, mutta keinovala tulee vain jouluksen sähkökynttilistä.

”Olen saanut samaa nesettä, josta on nyt tullut näköni käyrä. Ja minutkin on testattu. Jos oikein huonosti käy, niin epäähän ole sitten taita mikään ylitys.”

Kävi huonosti, käry kävi. Kansallissan- karista tuli kerätehollta maanperä. Mut- ta siitä on siis kohta jo viisi vuotta.

Ovi käy, se on **Suvi**.

Mika ei ole urheiluvuosiastan ulkoisesti paljon muuttunut, mutta **Suvi** näytty jo to- kenkin erilaiselta kuin takavuosien lehti- kuvista tai tuossa häkkyvässä, joka on suu- rennettu ja kehystetty olohuoneen seinällä. Kuvassa on aika tavallinen pari- kymppinen maalaistyttö, vähän rouvamai- nen. Mutta nyt tyylö on tyysin toinen: pu- naiskeksi värjätty rokkituksi, ystävästut- trendifarfut ja niin niukka T-paita, että se paljastaa käsivartia kiertävän tatuoinnin.

Suvi on myös nykyään perheen ainoa kil- pahihittäjä. Edellisenä viikonloppuna hän osallistui Joutsan Pommijoukkueessa SM- viestiin. Suvi urheili muorena, mutta leski- tyt sitten perheeseen ja tuli mestian. Hän- tullen jälkeen pariskunta päätti, että nyt on **Suvin** vuoro elää myös omaa elämänsä. ”Minä olen nyt huoltooporukoissa”, Mika sanoo ja virstinästä.

Suvi on ehtinyt vaihtaa ylleen hiihtor- koot ja huutaa eteisestä: ”Mika, minä läh-

den nyt. Wiljami on kellarissa.”

”Se lähtee niin kuin minä aikoinaan!”, Myllylä sanoo.

Siin hän nyt istuu, kotisohvallaan, olympiavoittaja ja moninkertainen maailmanmestari, jonka mitalitella ja maineen päivät ei enää paljon muistella. Myllylä vaikuttaa hieman vararuneelta. Meitä ”mediamiehiltä” hän on välitellyt eikä ole viime vuosina juuri antanut isoja haas- tatteluja.

Kaikki kysymykset pyöräsivät kuitenkin vain sen yhden satun ympärillä, sen, jonka hän sanoo jo jätäneensä taakseen.

Myllylä hörppää kahvia, nojaa taaksepäin ja alkaa kertoa kuuluisiaan. ”Harrasteen, teen kaikenlaista. Pyöräin omaa firmaa. On koulutusta ja urheiluvaa- teiden valmistusta...”

Parin vuoden ajan Myllylä pitivät Haapajärven keskustassa vaateilikeitä, mutta se ei kannattanut.

”Oikeastaan täytyy sanoa niin, että mul- la on aika paljon vapataa aikaa.”

Suvi on työtön, mutta ei perheellä tunnu häätä olevan. Myllylä oli ensimmäinen suom- alainen maastohiihtäjä, jolla oli oma ma- nageri ja kunnan sponsorisopimukset. Par- haimmillaan hän ansaitsi hiihtämällä jopa miljoonia markkoja vuodessa. Uran aikana urheilurahastoihin kertyi sen verran ylim- määraista, että Myllylä voi vielä muutama- n vuoden ortaa rauhallisemmin.

”Olen pyrkinyt mahdollisimman paljon lasten kanssa olemaan. Se on hyvä sijoitus, kun lapsiin sijoittaa.”

Mutta toimitettiin taitaa häiritä Mylly- lä. Hän sanoo karvaisista, ettei aikoi- nan opiskellut itselleen ammattia. Vanhat kilpakumppanitkin ovat jo löytäneet paik- kansa: ”Harri on Karhulla tehtaan johtaja, Kiteellä. Se on haastava homma. Räsäsen Jari on maanviljelijä. Isometsällä on urhei- luliike Äkäslompollia, ja Hartosen Jukka on Vuokatin urheilupuistossa. Minäpä taid- dan olla ainoa, joka ei ole mitään!”

Kirvesmiehen kanssa Myllylä vielä soite- lee säännöllisesti, mutta Isometsän si- ta ei enää pitinyt yhteyttä, vaikka aikoi- nan juuri Isometsää ja Myllylää kutsuttiin karpaaseiksi. Myllylä on sitä mieltä, että karpaistoihu meni välillä pelleyksi.

”Julksuuteen tuli ehkä vähän väärä kuva. Me oltiin kilpakavereita, ei oltu muuten paljon tekemisissä.”

On Myllyläkin puuhalustellut kaikenlaista. Hänellä on omalla nimellä kantava urheilua- vaatemerkki, M-logo, ja onpa Myllylä ollut mukana myös terminatootteiden ver- kostomarkkinoinnissa. Siihen hänet hou- kutteli mukana väräkäs tamperelainen lu- kettiin **Petteri Jusilla**, joka hukutti toissa kesinä. Jusillan kuoleman löysi loppahti terminatobisines.

Yksi asia on kuitenkin varma: kilpahiih- täjän ura on ohiitse.

Kahden vuoden kilpailukielin jälkeen Myllylä palasi laduille, voitti vielä kolme Suomen mestaruutta ja pari Finlandia-hiih- toa. Nyt Myllylä sanoo, ettei toissaan suun- nitellut paluuta huipulle. Hän on 36-vuo- tias ja voisi hiihtää kilpaa vielä monta vuo- ta, mutta päätös on lopullinen.

”Kilpailemisen nälkä on kadonnut. Kun on kaiken saanut, niin se motivaatio on pie- nempi. En oikein väitä tehdä asioita puo- liteholla. Minä olen latuni hiihtänyt.”

O n istunut puoleisen tuntia, Myllylä puhuu puuhistaan, poukkoil- laan aiheesta toiseen ja päädytään politiikkaan.

Politiikkaa Myllylä on pohtinut paljon- kin, vaikka ei ole suostunut puolueiden ko- sikeluihin. ”En ole minkään aatteen kannattaja. Mulla on vähän sellanen oma aate”, hän sanoo.

Sen keskeisenä periaatteena on tuloero- jen pienentäminen, ”keinolla millä hyvänsä”.

Myyllyin aatteessa tärkeät ovat kristilli- set arvot ja masekulun esta. Hänen mielestään EU on rappaantunut masekulun ja se näkyy täällä koulukilluilla: ”Haapajärvi on niitä kumia, että nippa nappa selviää.”

800 asukkaan Haapajärvi on hiljainen maseuturipiä Keski-Pohjanmaalla, kau-

”MINÄ OLEN LATUNI HIIHTÄNYT.”

punki kumminkin, lestadiolaisten ja kes- kustuolueen sydänmaita. Täällä Myllylä asui elämänsä kaksi ensimmäistä vuotta, sitten vanhemmat päättivät muuttaa Ruoti- sin paremman elämän toivossa, Saabin tehtaalle Trollhättaniin.

Perhe palasi Haapajärvelle, kun Mika oli 11-vuotias. Poika tunsu itsensä yksinäiseksi, litaitsin hän tapasi katsella ikkunasta ulos pimeyteen. Poika alkoi hiihtää, ei ollut mukanaan ajanviettä.

Pian myös kyläilä huomattiin, että Mylly- län pojalla oli peilikeuhkellisen kuva kil- pailuvietti. Siitä alkoi huimi hiihtoura, ja tukijoita riitti.

Kun ensimmäinen arvokisamitali tuli 1994 Lillehammerin olympiakisoiista, kun-

ta lahjoitti tontin ja kuntaalaste rekansivat Myllylöille ensimmäisen oman talon tal- koovoinin. Myöhemmin sankari palkittiin lahjoittamalla hänelle metsä. Järjestyi myös virka, kouluilukunanoijaana, vau- ka kyse oli lähinnä pr- tehtävistä.

Kaupungintalon kansanjuhliin Myllylä kannettiin kultatuolissa.

Lahden jälkeen kaikki muuttui. Myllylin kuva poistettiin kaupungin verkkosivuilta. Työsuhde päättyi, ja oli riitaja rahasta. Nyt mestarihiihtäjän sähde Haapajär- ven ja varsin kunnan päätettiin on vää- lie. Myös suhdet kasvattajaseuran, Haapa- järven Kiltoihin, on katkennut. Myllylä kertoo happamana, että pari vuotta siten seuran 60-vuotisjuhlassa hänen saavutus- kensa sivutettiin täysin.

Myllylä sanoo, että hän voisi muuttaa pois Haapajärvelle. ”Mutta molempien van- hemmat asuu täällä, mummu ja papat.”

On täällä muatkin. Esimerkiksi se kuui- luisa Tervanave. Nykyisin suu on tosin so- tilasluetta, ja liikkuminen siellä on anka- rasti kielletty, Myllylä kertoo.

Sinne ei siis taida olla menemistä...

”Näytän yhen jutun”. Myllylä hiihkaa- see ja hakee lompakonsa eteisestä.

”Pitäähän agentilla lupa olla”, hän vir- nutlee ja esittelee keltaista korttia.

Erikoskulkulupa nro 1
Haapajärven Asevärkko on myöntänyt tälle Mika Myllylä elinikäisen luvan liikkua varikonsuojelu-alueella.
(Tervanave, Pitkälängens)
Haapajärvi 29.5.2002
Varikon päällikkö

Everstitunnantien K Hautasaari
Ovi käy, se on **Suvi**. Hän tuo huaha sikan-

sa kylpyhuoneessa, vaihtaa vaatteet ja läh- tee hieroalle.

P alkintuohone sijaitsee olohuoneen viereissä, viisi vitriiniä täynnä pokaaleita ja mitaliteita. Yhdellä hiihtäjällä lo- juu ryykkiä 5M-kultamitaliteita. ”Oliko niitä 24 tai 25. En ole hän varmo.”

Kansainvälisille kisoille on oma vitriini- nimä. Ja siinä, kunnatapaikalla, lepäivät olympiamitalit, kirkinen keskellä. ”Kyllä tuo olympiakuula on suorinta, mitä voi saavuttaa”, Myllylä sanoo hartaasti.

Sen Myllylä voitti Nagassossa 1998, 30 kilometrin perinteisellä, joka hiihettiin avusmatkana.

Jo 17-vuotiaana Myllylä oli päättänyt, et- tä jonain päivänä hänestä vielä tulee olympiavoittaja. Jälkeenpäin hän on pohtinut, kuinka mielellön tavoite oli ja kuinka epä- todennäköistä sen saavuttaminen oli.

”Ihmisluonto on sellainen, että aina pitää saaha suurempaa ja suurempaa. Ei riitä enää piirrimestaruus, pitää saaha Suomen mestaruus. Sitten maailmanmestaruus, sitten olympiakuuta.”

Myllylä oli odottanut, että himoittu olympiakuuta tulee ehkä vihdoin autuaak- si. Mutta tunne olikin yllättävän valju. Edes palinkontopilla ei kihonnut kyneleitä. Vä- limplintatön olo jatkuu läpi kisojen.

Tuli kevat, ja harjoittelu alkoi taas maistua. ”Parhaat kisat oli Ramsaussa yksityi- kolme kultaa ja yks hopia.”

Ramsaus täysoosun jälkeen motivaatio- ongelmat pahenivat ja tulokset alkoivat heitellä.

Suljemme palkintokäpiti, menemme ala- kertaan. Siellä on leikkihuone, kylmäkälä- riä suuri kuntosali, jonka seinille on ripus- tettu suurennettuja kuvia Myllylästä ladul- la, urheilutuhtien jakamia Vuoden urheilija -kunniakirjoja ja pilapiirroksia - niittä, joiissa juhlitaan sankarin mitaliteita.

Jäyhässä nurkassa on kehitettynä Hel- singin Sanomien **Hannes Heikuran** kuui- luisa valokuva Myllylästä Tervanavella. Hiihtäjä on vyötäröään myöten vedessä, kuin olisi upeomassa pohjattomana rim- pteen, uupunee, saavat kohotettuna päin yläpuolelle. Kuva on otettu syyskuussa, suon värit ovat kauneimmillaan, ja jollakin tapaa kuva muistuttaa eräästä toisesta kärsimysnäytelmästä.

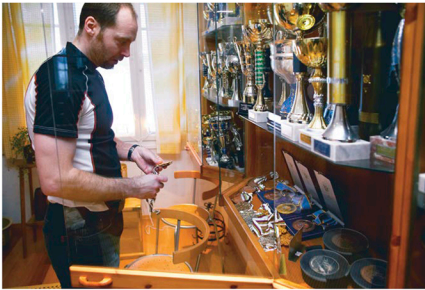
Myllylä katsoo kuvaa pitkään.

”Tuo Hannesken kuva tekii Tervanavasta kuolemattoman.”

Menemme yläkertaan, siellä on neljä huonetta. Poikien huone on sijoitettu si- niseksi, Olivian huone on vaaleanpunainen, L,

Myllylöiden uusi talo Haapajärvellä valmistui vuosituuhannen vaihteessa.

Yksi vitriini on omistettu arvokasmitaleille. Olympiakilta on kunniaaika.

ja vanhempien makuuhuoneen seinillä on ruusutapetit. Ja siten on tämä neljäs huone. Nyt täällä on työpöytä ja sillä tietokone, mutta kilpauran aikana Myllylä nukkui tässä huoneessa usein.

Illalla hän nukahoi suihinaan ja heräsi aamulla päänsärkyyn, sillä autotallista johdetut putket syöttivät huoneeseen ohutta, vähäpäästä ilmaa.

Tässä siis oli se kuuluisa alppimaja, toinen korpausten julkisista, "salaisista aseista". Toinen oli terminaatio, jonka sanottiin autavan palautumisessa.

Oli muitakin salaisia aseita, mutta niistä ei pidetty meteliä.

Alkupianikissa Myllylä luuli tekevänsä kuolemaa.

Oli sunnuntai, 25. helmikuuta 2001, ja Myllylä valmistautui Lahden kisäpäivän 50 kilometrin kunnuksamatkalle. Pakkasta oli kuitenkin sen verran napakka, että kisan perumisesta oli ollut puhetta aamupäällä. Myllylä oli yksin Suomen maajoukkueelle varustusa rivaalituhooniestossa, verryttelyä ja odotellettiin määrätöntä viestit valmennusohjolta.

Miksi tietoa ei tule, Myllylä tuskaili ja meni ulko-ovelle kaukulemaan.

Viimein näkyi tuttuja miehiä: päävalmentaja Kari-Pekka Kyrö ja lajihoitaja Antti Leppävuori. Mutta miksi ihmeessä Kyröllä oli kisapäivänä farkot jalassa? Ja miksi miehet olivat niin vakavia?

Leppävuori kertoi, että **Janne Immonen** oli jäänyt kiinni dopingtestissä. Hemoheos näkyikin pidempään kuin oli lultu.

Sillä hekkellä Myllylä tajusi, että myös hän jää kiinni. Tästä eteenpäin hän olisi dopingurheilija.

Leppävuori yritti rauhoitella, mutta Myllylä lähti pakoon. Hän palasi huoneeseensa, pakkasi vain tärkeimmät tavaran ja ryntäsi autokseen. Suksetkin saivat jäää. Alkoi pitkä kotimatka.

Kun dopingskandaalin koko laajuus paljastui seuraavalla viikolla, Myllylä oli jo paennut perheineen Haapajärveltä hiljaisemmalta majaltaon Kaimuun korpeen.

Ei lehtiä, ei televisiota, puhelimet pois päältä. Myllylä ei halunnut joutua mediassaisten armolle, mutta tahoit kuitenkin kertoi tutkittavista suomalaisille.

Hän alkoi luonnostella tiedotetta. Se ei ollut vielä valmis, kun Myllylä päättivät pelata Haapajärvelle. Viimeiset kilometrit he palautuivat kotinsa syrjäisellä teillä.

Kotona kirjoitustyö jatkui, uusia ja uusia työversioita. Sitten lopullinen muoto alkoi löytyä.

Sekavassa mielentilassa syntyi tunteita pursuava teksti: *Testamentini Suomen kansalle*. Se päättyi näin:

Urheilue antoi minulle paljon, paljon se myöskin otti. Nyt ei ole enää kiire. Taistelu on ohi. On aika uuden elämän. Kauan sitten, kun pienellä poikana Terancevalle ensimmäisen kerran jalkani upotin, alkoi elämänsäni suuri seikkailu, josta tuli loputon tuska. Vajoin ja nousin, yhä uudestaan ja uudestaan. Tuhannet litrat hikeä ja kyyneliä saivat nyt surun säyöt. Siehän ammennin myös vahvuuden, jonka avulla selviän tästäkin vastoinkäynnistä.

Vielä kerran korvini kantautuu tuon hiljaisen Terancevan myrtyneen kutsu. Näyräni, kiittolaisena ja yksinäisenä vaellan sinne nyt vastatuleessa viimeisen kerran takaisin, polvistun, myönnän tappion ja pyydän sieluneni rauhaa.

Haapajärvellä maaliskuun 6. päivänä 2001

Mika Myllylä.

Seuraavana päivänä "testamentti" julkaistiin lähes jokaisessa lehdessä. Teksti analysoitiin puhki, rivit rivillä ja etenkin niiden väleissä, jopa suotukijoita haastateltiin.

WSOY:n kustannuspäällikkö **Harri Haanpää** teki testamentista jopa laajan

tekstianalyysin, Iita-Sanomien pyynnöstä. "Testamentin laattia on lkenut Raamatunsa", Haanpää kirjoitti. "Niin paljon ei ole tarttunut mukaan muuten, sattumalta. Eniten on Jobia, Vanhan Testamentin tuskaisinta miestä, miestä joka oli nuhteeton ja rehti, pelkäsi Jumalaa ja karttoi pahaa."

Itapäivä hämätty, Suv ja lapset syöivät välipalaa keittiössä.

Myllylä istuu taas olohuoneen puolella. Täällä hän istuskelee tällaisina hiljaisina talvipäivinä silloinkin, kun hän viisi vuotta sitten kirjoitti testamenttiaan.

"Se vaan tuli sisälläni. Itkin ja suunnittelin. Itkin ja suunnittelin", Myllylä sanoo. "Siinä oli kaikki ydinasiat. Se kertoo kaiken. Se kertoo mun luonteeni urheilijana ja ihmisenä", hän sanoo haudanvakaavana.

"MYÖHEMMIN EN ENÄÄ TUNTENUT HÄPEÄÄ."

Mielenrauhaa Myllylä ei kuitenkaan saanut testamentin kirjoittamisen jälkeenkään. "Häpeää, itsevihaa, katkeruus ihteä kohtaan... Kaikkein rajuinta aikaa olivat ensimmäiset kuukaudet. Ne oli sitä kriisiatia. Siitä se sitten pikkuhiljaa alkoi korjaantua. Mutta meni muutama kuukausi ennen kuin pystyin tapaamaan ihmisiä."

Seurakunnasta tarjottiin henkistä tukea, kun tuosta lähtee menemään, niin sanomalaisten miehiä. "Halusin käydä ihteni ja Jumalani kanssa näitä asioita läpi. Omassa hiljaisuudessa."

Pari kuukautta Lahden jälkeen syntyi

Wiljami, tuli muutakin ajateltavaa. "En pystynyt masentumaan, hyvänä aika, minullahan oli perhe huollettavana. Elämässä pystyisi masentumaan, jos haluaisi ryhtyä masentumaan", hän sanoo.

Mutta oli se kova paikka. Posti tuli laatiukoissa. Monet elivät Myllylän lähtöä omia syntejään, murhamiehekin. Mutta se ei silloin paljon lohduttanut, oli vain pohjaton häpeä. Sitten kasvoi myös uhma.

"Myöhemmin en enää tuntenut häpeää. Sen maailman nähneenä", Myllylä sanoo vihäisesti.

Se maailma on huippu-urheilun maailma. "Tiedän, kuinka kovaa pelää huippu-urheilua on. Ei pidä olla simsimäinen. Mikään ala ei ole niin puhdasta, ettei löydy virheitä ja väärinkäytöksiä. Me ihmiset ollaan raadollisia, oman edun tavoittelijoita. Häikäisimme ihmisen tästä elee koko ajan ollessaasolesta... Ja huippu-urheilussa halutaan olla paras. Siihen pyrkikseen monet ovat valmiita tekemään mitä vaan."

Ja vain osa heistä jää kiinni. Ne, jotka jäävät, voivat unohtaa sponsorisopimukset ja menestyvät vaatemerkit. Mutta heidän rikkomustaan ei koskaan unohdeta.

Myllylä istuu rantsaanan pukuhuoneen penkille. Hiki helmetien iholla, kaalassa kimmeltää tuttu risi, Suvilta saatu.

Kehuaan kilpa puukiukaan löylyä. "Oreatampa töteröt", Myllylä sanoo ja poimii oluet jääkaappista. "Harmi kun ei oteutu makkaraa mukaan. Oli ollut mah-

Löylyjen välillä Myllylä käy perusteellisesti lumipesulä.

tava paistaa tuossa kiukaalla foliossa."

Hirsinen rantsaana on rakennettu Lahden jälkeen. Ise talon vauruttama se on pieni: pukuhuoneeseen mattoa juuri ja juuri kolme ihmistä.

Myllylä haki poikkeusta rakennuslupaun, mutta ei sitä saanut. "Taisi väärä mies hakea. Kun tuosta lähtee menemään, niin sanon isompia saunoja rantsassa", hän sanoo hienaan huppunaan.

Myllylä juttuselle mukavia, esteitele uisuttimain. Puhelä kääntyy norjalaisiin. Kettu ja ovat, mutta kyllä Myllylä heidän kanssaan on aina toiment tullut. Jörkkäkin soitelee silloin tällöin, siin **Björn Dählie**.

Muutama vuosi siten Myllylä pyydettiin Norjaan vetämään hiihtokoulu. Jo lentokentällä oli vastassa komppaniollinen mediamiehiä. Myllylä paikoi, mutta lopulta oli pakko pitää lehdistötilaisuus. "Siellä ne kysyi Lahden kysymyksiä. Etä mitä teit ja miksi?"

Myllylä selitti, että oli kovaa painetta ja kotikisat. "Sanoin, että teimme väärin. Se oli väärin. En suosittelä kenellekään."

Tulee hetken hiljaisuus.

Hörpätään olutta. Muutama kiusallinen kysymys on kuitenkin jäänyt vaivaamaan. Julkisesti epäilltiin, että Hemoheosilla peiteltiin epo-hormonin käyttöä. Enintään päivälmentä Kari-Pekka Kyrö jopa tuomittiin epon salakuutteesta. Epon käyttöä ei yksikään hiljittänyt ei myöntänyt.

Ja suussaan, näin miesten kesken, on tapana puhua totuuksia. "En ole sen aineen kanssa tehnyt tuutta... Mutta näitä nesteytyksiä me kyllä hoidettiin", Myllylä sanoo.

Eikä ole tietoa siitäkään, onko epoa liikunnun Suomen hiihtoseuroissa, hän sanoo. Myllylä vastatlee lyhyesti ja rauhallisesti, vaikka dopingin liittävät kysymykset eivät selvästi häntä miellytä.

Hiihtäjät tunnustavat vilpin ja pyysivät anteeksi, mutta eivät kertonet dopingin käytöstä yksikösoitaitsesta. Luulisi, että se helpottaisi, jos kertoisi avoimesti kaiken? "Ketä se hyödyttäisi? Ei ainakaan minua. Saisin vain muiden tuomiot päälleni. Minut

vain leimattaisiin katkeroituneeksi." Alkaa tulla vilu. Menemme takaisin lauteille. Löylyt ovat kosteat ja pehmeät.

Ei tuo viereissä hikoilevia miehiä sentään ollut ainoa, joka sortui käytännöllä kiellettyä aineita. Lahdessa otettuja verinäytteitä tutkittiin jälkikäteen uudelleen, nimetöminä, ja joka toisen huippuuhittäjän verinäroto osoittautuivat poikkeaviksi. Ehkä moiti muut käynyt, mutta ei jäänyt kiinni.

Niin taitaa Myllylänkin ajatella, vaikka ei sitä suoraan sanokkaan. "Uskon, että oikeus voittoa lopulta. Lopulta jokainen saa ansionsa mukaan", hän sanoo hymyillen ja katsoo silmiin.

Lisää löylyä. Kohta mennään hankeen kierimään.

Jos asiat olisivat menneet toisin, Myllylä voisi nyt olla lähössä Torinon olympialaisiin. Siellä hän hiihtäisi ehkä 50 kilometriä perinteisellä tyylillä. Ehkä hän voitaisi, ja ehkä näret taas kannettaisiin kultaetuissa Haapajärven kaupungintalolla.

Eikä hän todellakaan ole yhtään katkera, että kävi niin kävi?

"Voin aivan rehellisesti sanoa, että en. Olen sen jälkeen saanut elämäni niin paljon enemmän, paljon tärkeämpiä asioita kuin urallani. Ja ne asiat on tässä lähijäppäisissä, sillä hehtaarin tuntilla. Ei minua kiinnosta, mitä muut miehet ajattelee tämän tontin ulkopuolella."

Myllylä heittää vielä lisää löylyä.

On tammikuun aamu parhaasta päästä. Pakkasta kolme astetta, tuulta ei lainkaan. Puiden oksat nirkut lumen painosta, vihrä tuskin vilhaata. Jätämme auton hiljaisen metsiän poskeen, parkkimme kilometrin kaakkoon Haapajärven keskustasta.

Sukset jalkaan ja metsään! Olympiavoittoa menee edellä.

Suolla Myllylä harjoitteli kesäisin ja syksyisin, eikä hän ole koskaan käynyt siellä talvisaikaan. Keväällä kyllä, kun hanki kantaa. Silloin avoimella nevala on mahtava sivakko, joka järkevillä hiihtäisi.

Mutta nyt lumi on kuohkeaa, ja siten on reiteen asti. Umphangassa meno on hidasta

Alakerrassa on kuntosalu, jonka lapset ovat vallanneet leikkineissä.

Tervanevalia on talvella aivan hiljaista.

Hiihtäjä suuntaa kohti metsänreunaa eikä katsele taakseen.

ta. Jo sadan metrin jälkeen on pakko ottaa sukset käteensä ja jatkaa jalan.

Raskasta on sekini. Nousemme Pitkäkan-kaanharjulle, ja vastaan tulee asevarikon pikkilanka-aita.

On pakko huilata. Myllylä virtuuilee. "Tervaneve ei anna helpolla."

Jatkamme aidan vartta. Meno on raskasta: joka askeleella jalka on riuhtaistava ylös. Vähän kuin suolla rämpisi.

Myllylä menee menojaan, ei katsele taakseen, kohta jo katsoo näkyvistä. Onneksi voi seurata jäljissä.

Hiki höyryää, pohkeita pakottaa. On tultu puolisen tuntia. Jäljet vievät aukion halki metsikköön. Sitäkin riittää.

Puusto madaltuu ja harvenee. Mono up-ppoa märkään.

Tervaneve.

Tyyppillinen Pohjanmaan apasuo. Au-keaa riittää kilometrejä suuntaansa. Näin talvella voisi luulla olevansa järven jäällä, ellei siellä täällä näkyisi näreitä. Myllylä on rämpinyt lumisen suon reunalta ainakin sadan metrin päähän ja puuhaa jo leiriä. Hiki taitaa olla hänelläkin, ainakin hän polvistuu ja pesee kasvonsa lumella.

Viimein leirissä. Myllylä vilkaisee kelloaan. "Nelkytävisi minuuttia... Kolme varttia. Se vastaa energiankulutuksestaan ja rasituksestaan kovavauhtista kymmenen kilometrin kävelyä."

Kesällä tänne kipaisee alle kymmenessä minuutissa.

Myllylä poimii puut repusta, tekee tu-let ja vuolee tikun. Istuudumme rektiulo-ille ja käristämme makkaraa.

On aivan hiljaista, ei tuulenvireitäkään. Hien höyry sekoittuu savuun.

"Onpa hyvä, että tulin", Myllylä sanoo. "On niin hiljasta."

Hän on selvästi tyytyväinen ja hivenen liikuttunut. Tämä on hänelle oikeasti pyhä paikka, tämä Suomen kuuluisin suo.

Myllylä löysi Tervanevan rippikoulu-asi. Hän oli juoksulenkillä kaverrinsa kanssa

ja pysähtyi hetkeksi harjulle huilaamaan. Sieltä aukesi näkymä suolle. "Mehän katotiin, että mikä tuolla on? Mentiiskö tuolla käymään? Mietittiin sitä, että uskaltako, on niin hirvian näköinen. Se näyttää hirmu jumalta tuolta harjulta."

Vielä silloin he eivät vastanneet Tervanevan kutsuun, mutta myöhemmin pojat palasivat sauvojen kanssa. Haapajärven seutu on laakeaa, ja raskaita harjoitusmaastoja on vähän. Suo osoittautui sellaiseksi.

"Harjoittelussa pitää aina löytää sellainen tietty spirititti ja henki. Täältä minä aina löysin sen motivaation ja oikian hengen. Täällä kaikki on niin karua, mitä harjoittelun periaatteessa pitää ollakin."

Pahimmillaan Myllylän suoharjoitukset kestivät jopa kolme ja puoli tuntia – silloin hän meni ääritajoilla. Joskus tuli itku, joskus nauru, joskus oksennus.

Istumme hetken hiljaa. Myllylä katselee mietteliään kaukaisuuteen.

Tänne Tervanevalle Myllylä palasi myös keväällä Lahden jälkeen, kulki tuttuja reitejä ja muisteli menneitä. Ja tänne hän on palannut monta kertaa sen jälkeenkin.

"Mulle täällä on jonkinlainen luonnon ja elämisen voima ja maailmankaikkeuden energia. Se vaan löytyy täältä jostain."

"Yleensä se elämä ja... Tässä on muuten valmiita makkaroita, sinappi puuttuu."

Syödään makkarat. Juodaan tötteröt. Oetaan valokuvia.

Alkaa tulla vilu. Myllylä ehdottaa lähtöä, ettei kylmetytäisi. Sitä hän varoo, siksi hän aina kilpailun jälkeen riuusi ylävartalonsa paljaaksi ja vaihtoi kuivaa päälle.

Sukset jalkaan. Nyt voi jo hiihtää, kun pohjat on tullessa poljettu.

"Paluu on paljon helpompaa. Kun pääsette tuonne metsänreunaan, niin teillä on jo lämmin."

Myllylä vilkaisee kelloaan ja lähtee lyk- kämään tasatyöntöä kohti suon reunaan.

Hän ei enää vilkulle taakseen ja katsoo kohta metsikköön. ■